

Inleiding voor poëziebloemlezing van L'Oréal

Ward Ruyslinck, 1987

Men hoeft de uitspraken van (sommige) dichters niet altijd ernstig te nemen. Hun uitvallen zijn dikwijls 'alleen maar' invallen, gratuite woordspelingen. Ik besef dat dit ter inleiding van een poëziebloemlezing heel raar klinkt, het lijkt geen aanbeveling, maar nee, zo bedoel ik het niet. Ik dacht in feite aan een bon mot van Karel Jonckheere. Volgens deze 'Eminence grise' van de Vlaamse letteren is een dichter 'een leperd die meer uit zichzelf haalt dan er in zit'. Die definitie van het dichterschap is waarschijnlijk in de eerste plaats toepasselijk op Jonckheere zelf, maar een algemeen geldende regel is het zeker niet. Iedere andere dichter is maar wat blij wanneer hij erin slaagt uit zichzelf te halen wat er wezenlijk in zit, niets méér en ook niets minder. Wie de hier gepresenteerde poëzie van de jonge garde aandachtig leest, komt al gauw tot de vaststelling dat de meesten onder hen daar voortreffelijk in geslaagd zijn. Dit is het dan ook wat bij een eerste lezing direct opvalt : de authenticiteit van het in deze bundel verzamelde werk. Dit zijn niet zomaar wat dichters, bij elkaar gegraaid om er een boekje mee te vullen. De meesten hebben 'het' of kunnen 'het', al is dit makkelijker te beweren dan aan te tonen. Bij een tweede lezing – poëzie is geen verhaaltje dat men in één ruk uitleest en daarna weglegt – wordt men getroffen door de onderlinge diversiteit van de verschillende bijdragen, door de individuele manier waarop aan taal en vorm, werkelijkheid en illusie wordt geschroefd en gesleuteld. Al deze dichters en dichtersessen behoren op een enkele uitzondering na, tot eenzelfde generatie, en niettemin onderscheiden zij zich van elkaar door een aparte levensbeschouwelijke visie, een aparte sensibiliteit, een aparte opvatting over poëzie. Je zou het bijna jammer vinden dat ze hier als soldaatjes samen in het gelid moeten staan. Sommigen, zoals Frank Pollet en Dirk van Bastelaere, graven zo diep in zichzelf om er uit te halen wat er in zit, dat hun poëzie een hermetisch karakter krijgt. Gedichten als 'Masker' en 'De distels' dagen door hun cryptische beeldspraak de lezer tot ontraadseling uit. Jan T. Celem houdt zich in zijn gedichten vol alliteraties en assonanties, als een geoefend koorddanser in evenwicht op het wiebelende koord van de taal; in zijn pogingen om de autonomie van het woord te doen zegevieren is hij verwant aan de expressionisten. In de diervriendelijke poëzie van Kris Geerts openbaart zich dan weer een neoromantisch verlangen naar het herstel van de kosmische eenheid, naar een grotere harmonie met de natuur. Bij Gery van Hoof getuigen tederheid, weemoed en herinnering van een gelijkaardige romantische inborst, maar zijn relatie met de werkelijkheid is minder broos, minder kosmisch georiënteerd.

Niet zonder verrassing constateer ik dat de twee dames in dit dichterlijke gezelschap, Monika Lo Cascio en Lut De Block, hun identiteit veel directer, veel soberder en ook nuchterder verwoorden dan hun mannelijke collega's. Hun poëzie is van alle franjes en sentiment ontdaan. Het is zonder meer duidelijk dat zij de 'sportieve' aanbeveling van Herman De Coninck ter harte hebben genomen: 'Zoals Eddy Merckx in de giro iedereen heeft murw gereden, zo schudt een gedicht onderweg alle overbodige woorden van zich af.' Ook Marc Reynebeau schuwt het sentiment, geheel in overeenstemming met het poëtisch credo dat hij

als recensent van *Knack* (naar aanleiding van de poëzie van Eddy van Vliet) formuleerde: ‘De koele ratio als tegengif voor het sentiment en de sentimentaliteit’. Hij wil met woorden geen werelden omverwerpen of monumenten (voor Zichzelf of voor Háár) oprichten. Zijn visie op de creatieve functie van taal is bescheidener: ‘woorden laat je als een hondje even uit’. Daar zal Mark Meckers het vast niet mee eens zijn : die laat althans in zijn bijdragen tot deze bundel, woorden als briesende leeuwen los. Ook in zachtmoediger momenten staan zijn verzen gespannen van barsheid en bitterheid.

‘Een schrijver is maar van papier’ leest men bij Roel Richelieu van Londersele, en dit relativiseren, dit herleiden van de complexe werkelijkheid tot zingevende tekens schijnt me kenmerkend toe voor heel zijn poëzie.

Joris Denoo is een van die dichters die niet alleen de werkelijkheid, maar ook de taal als scheppend instrument proberen te herleiden tot uitgepuurde vormen. Als hij de plastische kunsten beoefende, zou hij waarschijnlijk zijn hart aan de ‘minimal art’ verpanden.

Daniel Billiet (ook een recensent van *Knack*) dwaalt in het grensgebied tussen het innerlijke en uiterlijke landschap en is onmiskenbaar op zoek naar poëtische koppeltekens tussen het verlangen en de zin der vervulling.

Woorden als verdriet, verdrietig, droef en treurig bepalen het timbre van Dirk Verbruggens poëzie. Zijn besloten dichterlijk universum vertoont enige verwantschap met dat van Gery van Hoof, al schijnt Verbruggens vaderschap hem (in recentere lyriek?) te hebben bevrijd uit zijn ‘eeuwig bezig zijn met vroeger’.

Romain John van de Maele ondervraagt zichzelf op een speelse manier en ironiseert de antwoorden, wellicht uit vrees meer uit zichzelf te halen dan er in zit.

Hans de Greve tenslotte, een van de allerjongsten in deze bundel, probeert zoals Rutger Kopland het onzegbare te zeggen en slaagt daar af en toe ook in, wat toch een referentie is als je 22 bent en ‘onze taal’ ervaart als een medium ‘voor wat niet te zeggen is’. Hij onderschat dus zichzelf.

Het is nog wat te vroeg om nu al te voorspellen of deze dertien dichters en twee dichters hun belofte zullen inlossen en groeien tot een vaste anthologische waarde. De literatuurgeschiedenis is een grillige zeef en schrijven van gedichten een gokspel, tenminste als men Paul Snoek mag geloven:

Vergeef mij op mijn erewoord en weet,
in elk gedicht, ik gok bij gods genade. ¹

Hoe dan ook het was een boeiend en lofwaardig initiatief van L'Oréal om dit ‘staalboek’ samen te stellen : al is het panorama dan niet volledig – het zal de ingewijden niet ontgaan zijn dat er enkele begaafde vijftigers en zestigers ontbreken – wie zijn duim op deze bladzijden houdt wordt er de koortsachtige polsslagen van de Vlaamse jongerenpoëzie in de jaren tachtig in gewaar. Niet alleen om die reden verdient L'Oréal een applausje : de sponsors van deze bundel hebben ook begrepen dat de cosmetische esthetiek en de literaire esthetiek best met elkaar te verenigen zijn.

¹ Uit het gedicht ‘Serenade’ van Paul Snoek: de laatste twee dichtregels van het eerste kwatrijn.